

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cyllideb Cymru 2024–2025

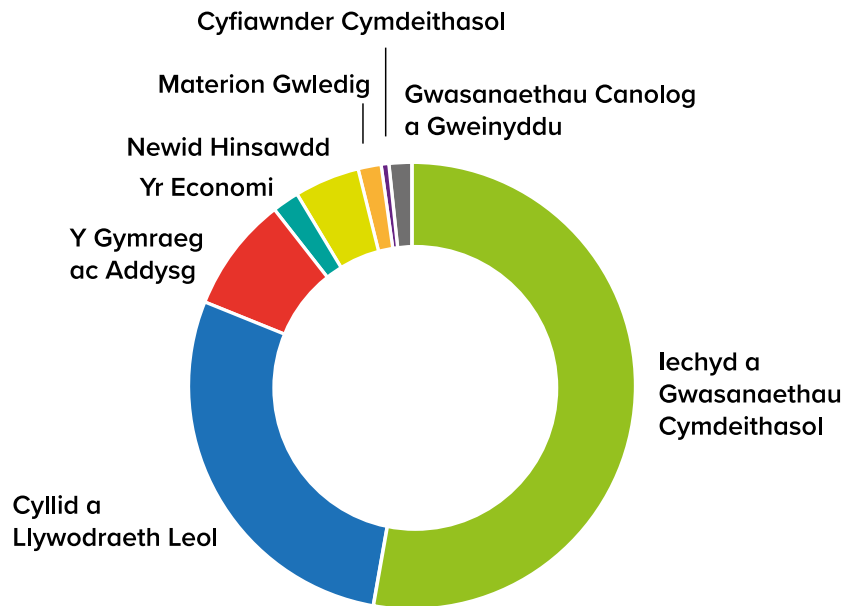

Sut mae Llywodraeth Cymru yn gwario'ch arian?

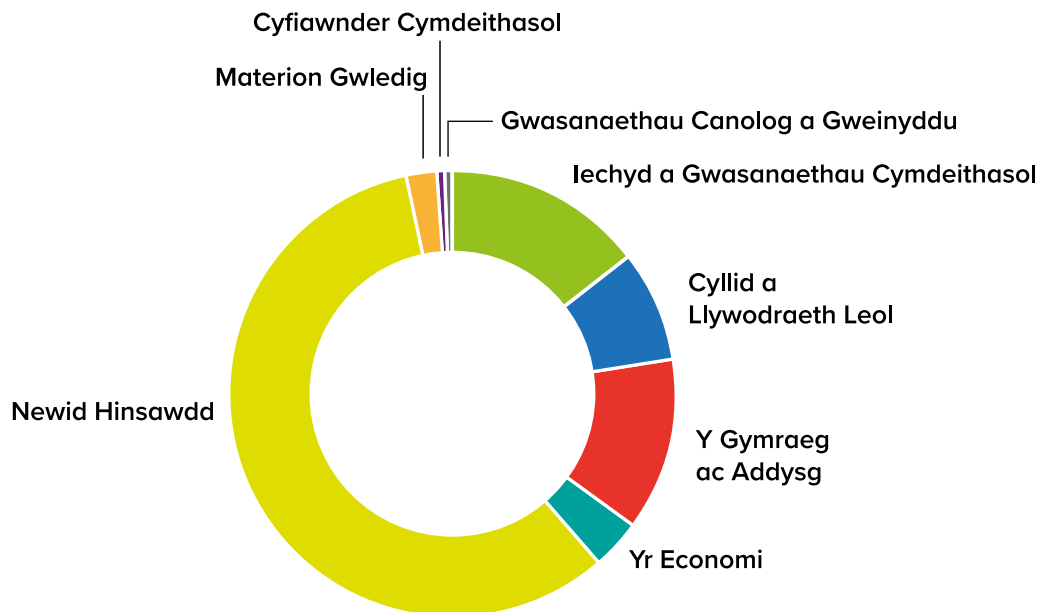
- Mae gan Gymru ei llywodraeth ei hun. Gweinidogion Cymru sy'n penderfynu ble y dylid dyrannu cyllid a sut y dylid ei ddefnyddio, ar sail anghenion lleol.
- Mae'r Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol, Rebecca Evans, yn nodi'r penderfyniadau hyn yn y Gyllideb.
- Mae'r arian sy'n cael ei wario yng Nghymru yn cael ei godi drwy drethi gan bobl a busnesau.
- Llywodraeth Cymru sy'n codi rhai o'r trethi hyn: daw 18c o bob £1 rydym yn ei gwario yng Nghymru o drethi Cymreig.
- Mae'r trethi eraill yn cael eu codi gan Lywodraeth y DU ac maen nhw'n berthnasol i'r Deyrnas Unedig gyfan, gan gynnwys Cymru.
- Mae gan Lywodraeth Cymru gyllideb o £23bn ar gyfer y flwyddyn rhwng 1 Ebrill 2024 a 31 Mawrth 2025.
- Caiff ei defnyddio i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus hanfodol yng Nghymru ac i gefnogi dinasyddion, cymunedau a busnesau.
- Yn 2021, nododd y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol ein cynlluniau gwario dros gyfnod o dair blynedd, rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2025, yn yr Adolygiad o Wariant Cymru.
- Yn y Gyllideb eleni, rydym yn diweddarau'r cynlluniau hynny. Rydym wedi cael rhywfaint o gyllid ychwanegol gan Lywodraeth y DU, ond nid yw'n ddigon i ddelio â'r pwysau sylweddol sy'n ein hwynebu.
- Mae chwyddiant yn dal i fod yn llawer uwch nag arfer. Mae hyn yn golygu ein bod yn cael llai am ein harian nag o'r blaen – mae popeth rydym yn ei brynu a chostau cynnal gwasanaethau wedi cynyddu. Mae prisiau ynni'n uchel iawn hefyd.
- Mae hyn oll wedi gwneud proses cyllideb 2024-25 yn un anodd tu hwnt. Mae'r Gweinidogion wedi gofod gwneud penderfyniadau anodd iawn.

Sut rydym yn bwriadu gwario'r arian ar gyfer Cymru dros y flwyddyn nesaf?

Cyfanswm y cyllid refeniw

Cyfanswm y cyllid cyfalaf

Mae Cyfalaf a Refeniw yn eiriau y byddwch yn eu clywed wrth inni sôn am Gyllideb Llywodraeth Cymru

Mae cyllid 'refeniw' yn arian y gallwn ei ddefnyddio i dalu cyflogau pobl a rhedeg ysgolion ac ysbytai, neu i helpu busnesau ac elusennau sy'n helpu pobl neu'n edrych ar ôl ein hamgylchedd.

Mae cyllid 'cyfalaf' yn arian y gallwn ei ddefnyddio i wario ar adeiladau, tai, ffyrdd, prosiectau ynni fel tyrbinau gwynt, ysbytai ac ysgolion newydd.

Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Cyfanswm y cyllid refeniw – £11 biliwn

Cyfanswm y cyllid cyfalaf – £399 miliwn

Y gyllideb Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol sy'n ariannu'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG) yng Nghymru.

Mae'n talu cyflogau'r meddygon, y nyrsys a'r deintyddion sy'n gofalu amdanom, ac yn talu am redeg ein hysbytai a'n canolfannau iechyd ac am ein meddyginiaethau. Mae hefyd yn cefnogi'r rhaglenni a'r cynlluniau sy'n helpu i'n cadw'n iach.

Mae dros hanner cyllideb Cymru yn cael ei wario ar iechyd a gwasanaethau cymdeithasol ac mae'r rhan fwyaf o hwnnw'n mynd yn uniongyrchol i ariannu'r GIG. Rydym yn parhau i fuddsoddi yn y GIG i ddiogelu gwasanaethau rheng flaen a sicrhau y gall pawb gael gofal pan fydd arnynt ei angen, ynghyd â lleihau amseroedd aros a oedd wedi cynyddu yn ystod y pandemig.

Bydd y cyllid hwn yn helpu hefyd i wella gofal cymdeithasol yng Nghymru. Mae gofal cymdeithasol yn chwarae rôl hanfodol o ran cefnogi pobl – gan eu helpu i fyw bywydau llawn ac annibynnol – ac mae hefyd yn cefnogi'r GIG ehangach. Mae yna gyllid hefyd i alluogi awdurdodau i barhau i dalu'r costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â chyflwyno'r Cyflog Byw Gwirioneddol i weithwyr gofal.

Bydd ein buddsoddiadau cyfalaf yn sicrhau bod gan y GIG y cyfleusterau gorau posibl mewn ysbytai a chymunedau lleol. Rydym hefyd yn buddsoddi mewn technoleg ddigidol ar gyfer y GIG. Yn anffodus, mae'r lefelau chwyddiant uchel yn parhau i gael effaith ar ein cynlluniau cyfalaf.

Cyllid a Llywodraeth Leol

Cyfanswm y cyllid refeniw – £5.9 biliwn*

Cyfanswm y cyllid cyfalaf – £224 miliwn

Mae cyllid ar gyfer awdurdodau lleol yn cefnogi ysgolion, gwasanaethau cymdeithasol, tai ac ystod eang o wasanaethau lleol eraill yr ydym ni i gyd yn dibynnu arny'n nhw.

Mae'r awdurdodau lleol o dan bwysau sylweddol yn sgil chwyddiant uchel, cynnydd mewn biliau ynni a mwy o alw am wasanaethau. Maen nhw hefyd wedi bod ar flaen y gad o ran darparu gwasanaethau a chymorth i'r bobl sydd wedi ceisio noddfa a diogelwch yng Nghymru o ganlyniad i'r gwrthdaro sy'n parhau yn Wcráin.

Rydym yn darparu cyllid ychwanegol i awdurdodau lleol i helpu i ddiogelu gwasanaethau cyhoeddus rheng flaen, gan gynnwys ysgolion, ac i dalu'r Cyflog Byw Gwirioneddol i staff gofal cymdeithasol.

Mae busnesau o dan bwysau hefyd. I helpu busnesau drwy'r argyfwng costau byw, rydym yn darparu nifer o gynlluniau cymorth i'w helpu i dalu eu biliau ardrethi, gan eu cefnogi drwy'r cyfnod economaidd heriol hwn.

* Mae hyn yn cynnwys yr arian a gawn drwy ardrethi annomestig. Treth yw hon sy'n cael ei chasglu oddi wrth fusnesau yn eich ardal chi ac ar draws Cymru. Mae awdurdodau lleol yn gwario'r arian ar wasanaethau pwysig yn eich cymuned.

Y Gymraeg ac Addysg

Cyfanswm y cyllid refeniw – £1.7 biliwn

Cyfanswm y cyllid cyfalaf – £348 miliwn

Mae addysg yn allweddol i helpu pob plentyn i gyrraedd ei botensial llawn.

Yn anffodus, fe wnaeth y pandemig amharu ar addysg llawer o blant – dydyn ni ddim am i'r argyfwng costau byw wneud hynny hefyd.

Caiff ysgolion eu hariannu'n uniongyrchol gan awdurdodau lleol ond mae cyllideb addysg Llywodraeth Cymru hefyd yn cefnogi gwariant mewn ysgolion ac ar ysgolion, athrawon a rhaglenni addysg ehangach, gan gynnwys prydau ysgol am ddim, cyflwyno'r cwricwlwm newydd, hyfforddi athrawon a chymorth i helpu dysgwyr i adfer ar ôl y pandemig.

Yr Economi

Cyfanswm y cyllid refeniw – £425 miliwn

Cyfanswm y cyllid cyfalaf – £102 miliwn

Mae ein cyllideb ar gyfer yr Economi yn helpu i ariannu ystod eang o raglenni sy'n cefnogi busnesau a phobl, yn enwedig pobl ifanc, i wella eu sgiliau, i gael swyddi a chynyddu eu cyfleoedd mewn bywyd.

Mae hyn yn bwysig iawn, o gofio'r heriau sy'n wynebu economi'r DU ar hyn o bryd.

Mae hefyd yn cefnogi treftadaeth a diwylliant cyfoethog Cymru. Fel pob rhan arall o'r sector cyhoeddus sy'n darparu gwasanaethau, mae'r cyrff sy'n darparu gwasanaethau diwylliant a chwaraeon o dan bwysau.

Rydym yn gwario hynny o arian sydd ar gael i helpu'r sefydliadau hyn i barhau i ddarparu gwasanaethau i bobl. Mae hyn yn cynnwys datblygu cronfa gyfalaf i ategu'r pecyn cymorth ardrethi annomestig i fusnesau.

Newid Hinsawdd

Cyfanswm y cyllid refeniw – £979 miliwn

Cyfanswm y cyllid cyfalaf – £1.6 biliwn

Rydym yn wynebu argyfwng hinsawdd a natur.

Wrth lunio ein cynlluniau gwario tair blynedd, gwnaethom gymryd camau radical i'n rhoi yn y sefyllfa orau i ymateb i'r argyfyngau hyn a'u rhoi wrth wraidd ein cynlluniau gwario. Gwnaethom edrych ar sut y byddwn yn gwario ein cyllidebau cyfalaf dros y 10 mlynedd nesaf wrth inni fuddsoddi mewn seilwaith, megis ysgolion ac ysbytai newydd, a sut rydym yn teithio.

Cafodd hyn ei wneud i sicrhau y gallwn gyrraedd ein targed i fod yn sero net erbyn 2050. Mae ein cynlluniau gwario tair blynedd hefyd yn cynnwys buddsoddi yn ein hamgylchedd naturiol drwy greu Coedwig Genedlaethol sy'n ymestyn o'r Gogledd i'r De.

Dydym ni ddim wedi lleihau ein huchelgeisiau. Mae'r gyllideb hon yn cynnwys cyllid ychwanegol ar gyfer trafniadaeth gyhoeddus i sicrhau bod y sector yn parhau i fod yn gynaliadwy, a'i fod yn gallu cefnogi pobl a chyfrannu at fynd i'r afael â'r newid yn yr hinsawdd.

Materion Gwledig

Cyfanswm y cyllid refeniw – **£349 miliwn**

Cyfanswm y cyllid cyfalaf – **£60 miliwn**

Mae ein sector amaeth yn mynd drwy newid sylweddol yn dilyn penderfyniad y DU i adael yr Undeb Ewropeaidd.

Rydym yn gweithio'n agos gyda'r sector wrth inni ddatblygu'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy – y brif ffynhonnell o gymorth gan y llywodraeth i ffermwyr Cymru yn y dyfodol.

Cyfiawnder Cymdeithasol

Cyfanswm y cyllid refeniw – **£125 miliwn**

Cyfanswm y cyllid cyfalaf – **£17 miliwn**

Wrth i'r argyfwng costau byw ddwysáu, rydym wedi blaenoriaethu cyllid lle gallwn ni i gefnogi pobl â'r angen mwyaf.

Rydym wedi diogelu cyllid ar gyfer y Gronfa Cymorth Dewisol, sy'n darparu taliadau arian parod brys i bobl. Rydym hefyd yn parhau i gefnogi ein peilot Incwm Sylfaenol radical a rhaglenni eraill sy'n dathlu amrywiaeth ac yn cydnabod lleisiau a chymunedau cyfoethog Cymru.

Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu

Cyfanswm y cyllid refeniw – **£306 miliwn**

Cyfanswm y cyllid cyfalaf – **£10 miliwn**

Gyda sefydliadau eraill sy'n darparu gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, mae angen inni sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn barod ar gyfer y dyfodol.

Mae cyllid i'r gyllideb Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu yn talu am staff a TG Llywodraeth Cymru ac am gynnal ei hadeiladau. Fel pob gwasanaeth cyhoeddus arall, mae'r gyllideb hon o dan bwysau sylweddol yn sgil chwyddiant a chostau ynni uchel.

I gael gwybod rhagor am sut rydym yn gwario'r arian hwn, ewch i'n gwefan

<https://llyw.cymru/cyllidebau-llywodraeth-cymru> lle mae pob maes wedi'i drefnu yn ôl pwnc.

Rydym am wybod eich barn chi am sut mae arian yn cael ei wario yng Nghymru. Ysgrifennwch at y Gweinidog yn y maes y mae gennych ddiddordeb ynddo i ddweud beth rydych chi'n meddwl y dylem wario'r arian arno.

Dyma ddolen i'r dudalen sy'n dweud pa gyfrifoldebau sydd gan bob Gweinidog. Cliciwch ar eu henwau i gael gwybod mwy:

<https://llyw.cymru/aelodau-cabinet-gweinidogion>

Dyma ddolen at gyfeiriadau e-bost y Gweinidogion:

<https://llyw.cymru/cysylltu-a-gweinidogion-llywodraeth-cymru>